Posamezna številka: 1 Din. Poštnina plačana v gotovini!

Leto 2. Proletarci vseh dežel, združite se! Št. 10.

Ljubljana, 15. marca 1923. Izhaja 7., 15., 22. in 30. v mesecu.

Ob štiridesetletnici učitelja in borca.

14. marca 1883 je zatisnil oči Karl Marks. Danes, ko je minulo komaj štirideset let od njegove smrti so zbrani okoli njegovega praporja milijoni in milijoni delavstva celega sveta, danes je s pomočjo njegovih naukov, po poti, ki jo je začrtal on, proletarijat mest in vasi obširne Rusije gospodar ogromne države, ki je po obsegu večja nego ostala Evropa in ki šteje skoro polovico celokupnega evropskega prebivalstva. Danes se zbirajo v njegovem imenu zasužnjeni narodi Azije in Afrike, izkoriščani sužnji tovarn in rudnikov, revni kmetje, ki jih duši krvoločni kapitalist, v mogočno armado, v armado, ki se pripravlja na poslednji, rešitelni boj.

Karl Marks se je rodil v Trierju l. 1818. Študiral je v začetku pravo, potem se je pa vrgel na filozofijo in se je hotel l. 1842 nastaniti v Bonnu kakor profesor filozofije, toda veliko revolucijonarno gibanje, ki je nastalo po smrti pruskega Friderika Viljema III., je dalo tudi njegovemu življenju drugo smer. Demokratično meščanstvo je tedaj ustanovilo v Kölnu ob Reni »Renski časopis« in Karl Marks, čegar kritika delovanja renskega deželnega zbora je vzbudila splošno pozornost, je bil poklican v jeseni 1842 za glavnega urednika. Začel je ojster boj predvsem s cenzuro in z zvijačo se mu je skoro vedno posrečilo, da je spravil glavne članke v javnost. Če bi ostali uredniki demokratskega časopisja bili vsaj malo Marksovega duha in če bi tudi ostali založniki žrtvovali par tolarjev, bi bila že l. 1842 vsemogočna cenzura dejansko onemogočena. Toda Marks je bil eden, drugi pa so bili malomeščanski zajci in je »Renski časopis« vodil boj za svobodo tiska sam. Par cenzorjev se je skrhalo na Marksovem časopisu in konečno so uvedli dvojno cenzuro za Renski časopis, tako, da je po cenzorju bral časopis še predsednik renske vlade in ga še sam drugič in končnoveljavno belil. Ker pa tudi na ta način Marksovi bistroumnosti niso bili kos, so v l. 1843 posegli k zadnjemu pribežališču policijskega razuma in so list kratkomalo ustavili in zatrli.

Marks, ki je med tem poročil sestro poznejšega ministra reakcije, Ženi Westfalen se je preselil v Pariz, kjer je izdajal »Nemško - francoski letopis«, v katerem je začel priobčevati svoje socijalistične članke. Tu je tudi izdal »Sveto družino« skupno z Engelsom. Študij narodnega gospodarstva in zgodovine Velike francoske revolucije mu je pa puščal še vedno časa, da je napadal reakcijonarno prusko vlado. Ta se je maščevala s tem, da je dosegla Marksov izgon iz Francije. Marks se je naselil v Bruselj. Tu je izdal l. 1845 »Razpravo o svobodni trgovini« iz l. 1847 »Beda filozofije«, kritiko Proudhona in tedanjih socijalnih utopistov. Začel se je tu pečati tudi z organizatoričnim delom in je v Bruslju ustanovil nemško delavsko društvo. L. 1847 so se pridružili Marks in njegovi prijatelji tajni zvezi komunistov, ki je obstojala tedaj nekaj let. Pod Marksovim vplivom se je ta zveza preuredila popolnoma in je stopila v zvezo z večino obstoječih delavskih društev. V Angliji, Franciji, Švici, Belgiji in Nemčiji so bili skoraj vsi voditelji delavskih društev člani te zveze. Marks in Engels sta kmalu imela odločilen vpliv.

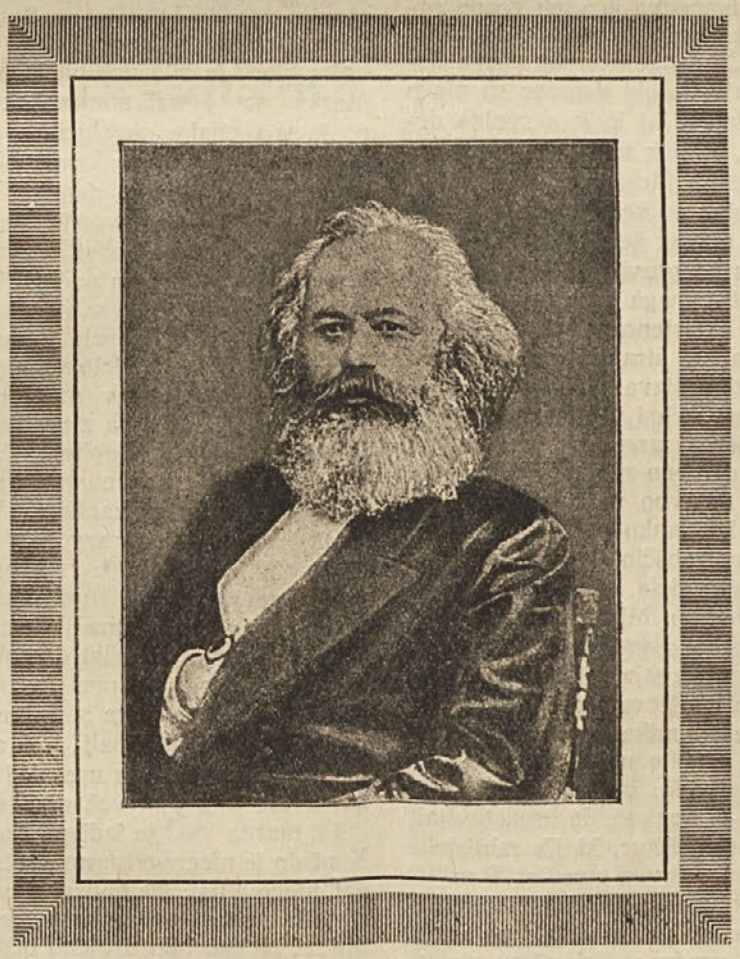

KARL MARKS
† 14. III. 1883.

v tej zvezi in ona dva sta ji dala tudi program. L. 1848 tik pred julijsko revolucijo je izšel komunistični manifest v katerem je Marks orisal taktiko in cilj proletarskega gibanja. Tu je prvič zaklical: Proletarci vseh dežel združite se. Osvobojenje delavcev more biti le delo delavcev samih. Cel svet lahko osvojite, za zgubiti pa nimate ničesar razen svojih verig. V par letih je bil manifest prestavljen v vse evropske jezike in postal je program celega socijalističnega pokreta.

V l. 1848, ko se je cela Evropa zvijala v krčih revolucije, se je Marks vrnil v Nemčijo, kot aktiven borec revolucijonarne armade. Izdajal je tam Novi Renski časopis, dokler ga ni vlada, po porazu revolucije ustavila.

Marks je bil obtožen radi komunistične propagande in je porabil obtožbo zato, da je pred kölnsko poroto v svojem zagovoru javno razvil program komunistične zveze. Porotniki so ga oprostili, a oblasti so ga izgnale iz države.

Rešil si je le eno — svojo čast. Da je poplačal stroške lista, je moral prodati velik del svoje oprave in šel je z ženo in tremi otroci v inozemstvo brez sredstev.

Izgnan iz Prusije in iz Pariza je šel v London. Tu se je začela zanj beda izgnanstva. On sam, izšel iz buržuazije, svak mogočnega ministra Westfalena je žrtvoval vse, ni prosil nobenih milosti. — Ostal je zvest svojemu prepričanju. V Londonu je občutil vso bedo proletarcev na lastni koži, otroci so mu umirali vsled bede; ni imel zanje nič, ne zibelke, niti kruha. Otroke je moral vzeti iz šole, ker ni imel za šolnino. Borni njegov zaslužek je bilo sotrudništvo pri nekem ameriškem časopisu. Delal je tudi za različne londonske založnike, ki so ga izkoriščali, kjer so mogli. Toda vzel ni nobene službe, kjer bi moral zatajiti svoje prepričanje. Od delavskih društev ni vzel nobenega beliča plačila za svoje delo. Pomagal mu je v tej bedi njegov zvesti sodelavec F. Engels. ki je bil uslužben v neki angleški veletrgovini.

1859 je Marks, ki je prvo dobo londonskega izgnanstva porabil predvsem za študij narodnega gospodarstva, izdal prvi zvezek »Kritike političnega gospodarstva«, 1867 pa prvi zvezek svojega glavnega dela »Kapital«. Drugi in tretji zvezek je izdal šele po Marksovi smrti Engels, ki je uredil rokopise Marksove zapuščine. »Kapital« je ogromno znanstveno delo, ki je postavilo elo umevanje narodnega gospodarstva na novo podlago. Za socijalizem so važni predvsem dve strani Marksovih študij, to je zgodovinski materijalizem in njegov nauk o nadvrednosti.

Marksov historični materijalizem.

Marks-učenjak in mislec, je prvi jasno dokazal gonilne sile človeške družbe. On je korenito spremenil cel nazor na zgodovinski razvoj. Marks je pokazal, da je cela zgodovina le zgodovina razrednih bojev. Gospod in suženj, patricij in plebejec, grof in tlačan, mojster in pomočnik, kratko, izkoriščevalec in izkoriščanec, so bili v vednem nasprotju, vodili so nepretrgan boj časoma odkrito, časoma prikrito, boj, ki je vedno končal z revolucijonarno spremembo cele družbe, ali pa s skupnim poginom obeh razredov. V vseh mnogoštevilnih in zamotanih političnih bojih je končen gonilni vzrok, boj za politično in gospodarsko nadvlado enega izmed družabnih razredov. Stari vladajoči razred hoče za vsako ceno obdržati gospodar-

sko in politično nadvlado, novo na plan stopajoči razred, ki je bil dosedaj zatiran, hoče osvojiti politično, in s pomočjo te predvsem gospodarsko nadoblast. Vsaka vlada, vsaka država, je politični izraz teh gospodarskih bojev.

Kako pa nastajajo in kako se tvorijo razredi v človeški družbi? Materijelne okolščine, pod katerimi proizvajajo ljudje v posameznih dobah svoje potrebščine in način, kako te potrebščine imenujejo, določajo družabno sestavo. Fevdalno gospodarstvo srednjega veka je slonelo na gospodarstvu skromnih, majhnih kmečkih srenj, ki so vse potrebščine za lastno vporabo pridelovale same in zato tudi niso potrebovale takorekoč nobene izmenjave; te občine je branil poseben stan, plemstvo, pred napadi roparjev in zunanjih sovražnikov. Svojo moč in orožje je ta vojaški stan porabil zato, da si je najprvo zagotovil gospodarsko premoč, s tem, da je kmete razlastil in spremenil v svoje tlačane. Ko so se pa začela razvijati mesta in v njih samostojna rokodelska obrt in ko je začela tudi trgovina, najprvo le med najbližjimi mesti, potem pa vedno v večjem meddeželnem, meddržavnem in končno mednarodnem obsegu; se je razvilo meščanstvo in je zelo obogatelo in si je že v srednjem veku zasiguralo poleg plemstva precejšen političen upliv. Z odkritjem Amerike in drugih bogatih, zamorskih krajev, je dobilo meščanstvo ogromno polje za svojo trgovino in za izvoz obrtniških izdelkov. Rokodelstvo je izpodrinila večinoma manufaktura, kjer se je že popolnoma tovarniško proizvajala roba, čeprav še brez strojev. Izum parnega stroja je spremenil korenito celo proizvodnjo, še bolj izum elektrike. Stroji so nadomestili ročno delo in omogočili razvoj velike industrije. To je zopet imelo velik upliv na trgovino, ker je tudi v nerazvitih deželah propadlo rokodelstvo, ki ni moglo konkurirati s cenenimi proizvodi strojev. Upeljava novih prometnih sredstev, železnic, parnikov, telegrafov je storila svoje, da se je pospešil procvit industrije. Na ta način je meščanstvo družilo vedno bolj in bolj družabno premoženje in družabno gospodarsko moč v svoje roke, dočim je ostalo še precej časa izključeno od solastništva politične moči, ki je bila v rokah veleposestnikov — plemičev in kraljev, ki so se opirali na oboroženo silo plemištva. Konečno — v Franciji po Veliki revoluciji — si je meščanstvo s silo priborilo politično noč, ki je odgovarjala njegovi gospodarski moči in je postalo samo vladajoči razred, ki izkorišča proletarijat in male kmetovalce.

Ta nazor na zgodovino, takozvani zgodovinski ali historični materijalizem nam, če poznamo gospodarsko podlago družbe, razloži popolnoma enostavno vse zgodovinske dogodke in nam pojasni cilje in ideale posameznih družabnih skupin v posameznih obdobjih. Vsakdanja resnica, ki so jo učeni zgodovinarji dosedaj spregledali, da namreč morajo ljudje predvsem jesti, piti, skrbeti za obleko in stanovanje, torej, da morajo **delati**, predno se tepejo za oblast ali se brigajo za vero, narodnost, filozofijo — to samoobsebi razumljivo resnico je postavil Marks za temeljni kamen svojega nazora na zgodovino.

Ta novi zgodovinski nazor je bil ogromnega pomena za socijalistično pojmovanje. Marks je pokazal, da se dosedanja zgodovina sestavlja iz cele vrste razrednih nasprotij in razrednih bojev, da so vedno bili razredi, ki so gospodovali in izkoriščali druge razrede in da je večina človeštva bila vedno obsojena na pasje življenje, polno muk in trpljenja, a brez vsakih radosti. Zakaj? Zato, ker je bila proizvodnja v prejšnjih časih še tako slabo razvita, da se je zgodovinski razvoj lahko gibal le v teh nasprotjih, da je bil zgodovinski napredek v večini odvisen od delovanja maloštevilne, privilegirane manjšine, dočim je ogromna večina ljudi bila obsojena z delom preživljati beraško sebe in pa razkošno in bogato skrbeti še za manjšino, ki je imela vse predpravice. Marks je tudi pokazal, kako se vedno bolj priostrujejo razredna nasprotstva. Vedno večji razvoj industrije, vedno večja organizacija in združevanje podjetij je vzrok, da propada takozvani srednji stan in da se kopičijo ogromna bogatstva v rokah maloštevilnih denarnih mogotcev, dočim ogromna večina ljudstva, proletarijat in obubožani člani srednjih stanov, padajo v vedno večjo bedo in pomanjkanje. Maloštevilni razred izkoriščevalcev-kapitalistov, ki ima vsa proizvajalna sredstva v rokah, vso državno in oboroženo moč, na eni strani, na drugi strani pa razred izkoriščanih, ki tvori 90 odstotkov prebivalcev in ki dnevno bolj in bolj obubožava; to so razredi sedanje družbe. Razredni boj med tema razredoma, to je gonilna moč današnjega časa. Toda današnji kapitalist več ne proizvaja ničesar, vse to delajo njegovi sužnji: delavci, uradniki, inženirji in tehniki; cela moč kapitalista obstoji v tem, da on poseduje vsa sredstva proizvodnje, dočim proletarci nimajo drugega nego svojo delavno moč, bodisi duševno (tehnik) ali ročno (delavec). Današnji kapitalist več ne povzdiguje proizvodnje, ampak jo celo ovira. Kapitalist več ni v stanu voditi družbo in na njegovo mesto bo stopil nov razred — razred proletarcev. Proletarijat pa se mora rešiti le na ta način, če odpravi končnoveljavno vse razredno gospodarstvo, če odpravi vse hlapčevstvo. Kapitalistična družba je na propadu, a iz njenega telesa se je razvil njen naslednik-proletarijat. Naloga proletarijata je prevzeti vodstvo družbe v svoje roke in urediti družbo po načelih, da bo vsakdo delal, zato pa tudi imel svoj delež na družabnem bogastvu. To pa je mogoče le s tem, da spremeni temelje današnje kapitalistične družbe in jo nadomesti s socijalistično družbo, kjer bodo vsa proizvajalna sredstva last družbe in kjer se več ne bo proizvajalo za profitov par kapitalistov voljo, ampak tako, da bo vsak član človeške družbe imel čim največ koristi od proizvodnje.

Razmerje med kapitalom in delom.

Drugo veliko znanstveno odkritje Marksovo je bilo, da je jasno pokazal razmerje med kapitalom in delom v današnji kapitalistični družbi. Marks je tu natančno pokazal, kako se v kapitalističnem gospodarskem načinu izrablja in izkorišča delavstvo. Narodni gospodarji so že preje učili, da je edino delo izvor vsega bogastva in vseh gospodarskih vrednot. Nato je nastalo naravno vprašanje: Če je delo izvor vsega bogastva, zakaj ne dobi delavec za plačo celotne vrednosti, ki jo je s svojim delom ustvaril, ampak mora večji del pustiti kapitalistu? Meščanski in socijalistični učenjaki so se ukvarjali s tem vprašanjem, ampak šele Marks je našel odgovor. Marks pravi: Podlago današnjega kapitalističnega proizvajalnega sistema tvori eksistenca dveh družabnih razredov; na eni strani kapitalistov, ki so posestniki proizvajalnih sredstev in živil; na drugi strani proletarijata, ki ne poseduje ničesar razen ene same robe: to je svojo delavno moč; in proletarec mora svojo delovno moč prodajati, da si za izkupiček lahko kupi najnujnejših življenskih potrebščin. Vrednoto robe določa množina dela, ki je potrebna za njeno proizvodnjo. Miza, ki se naredi v 120 urah je enako vredna taki množini platna, ki se proizvaja v 120 urah. Tu se mora seveda upoštevati vse delo pri mizi od tistega trenutka ko drvar poseka hrast pa do zadnje politure, pri platnu pa delo od tedaj ko žanjica žanje lan pa do beljenja. — Recimo, da predstavljajo življenske potrebščine, ki jih rabi delavec vsak dan delovno množino 6 ur (to je: Za proizvodnjo te količine življenskih potrebščin je treba 6 ur dela); potem bo odgovarjala vrednost delavčeve delavne sile za en dan taki vsoti denarja, ki odgovarja delovni množini, ki se izvrši v 6 urah. Recimo, da kapitalist, pri katerem dela ta delavec, njemu to vsoto denarja, torej popolno vrednost njegove delovne moči, tudi res izplača na dan. Če delavec dela šest ur kapitalistu, mu je dejansko vrnil z delom tisti denar, ki ga dobi za mezdo — šest ur dela za šest ur dela. V tem slučaju bi kapitalist seveda ne imel nobenega dobička in zato postopa seveda popolnoma drugače. Kapitalist pravi: »Jaz nisem kupil delavne moči delavčeve za 6 ur, ampak za cel dan« in delavec mu mora delati 8, 10, 12, 14 in več ur, tako, da dela delavec kapitalistu sedmo, osmo, deveto itd. uro zastonj, vrednota sedme, osme, devete itd. ure, je proizvod neplačanega dela in ta vrednota gre v kapitalistov žep. Tako proizvaja delavec v službi kapitalista ne le toliko, kolikor mu kapitalist plača v obliki mezde za njegovo delovno moč, ampak on proizvaja tudi vrednost, ki je ne dobi plačane. Ta neplačana vrednost delavčevega dela je **nadvrednost**, ki gre predvsem najprvo v žep kapitalista, pri katerem delavec dela, potem se pa po gotovih gospodarskih zakonih razdeli med celokupen kapitalističen razred in tvori podlago, na kateri nastajajo zemljiške rente, profiti, nagomilanje kapitala, to je v celoti vsa bogatstva, ki jih vporablja ali zbira nedelavni razred kapitalistov in parasitov. S tem je Marks dokazal, da je izvor bogatstva današnjih kapitalistov ravno take vrste kakor izvor bogatstva rimskih veleposestnikov, ki so živeli od dela svojih sužnjev, ali srednjeveških grofov, ki so zbirali bogastvo iz neplačanega dela tlačanov. S tem pa je Marks uničil vsa govoričenja današnjih bogatinov, da živimo v družbi, kjer vlada pravica in pravo, enake dolžnosti in enake pravice. Marks je pokazal, da sloni današnja kapitalistična družba ravno tako kakor prejšnje fevdalne na ropu in izrabljanju večine delovnega ljudstva po mali peščici kapitalističnih magnatov.

Marks organizator in revolucijonar.

L. 1864 se je delavsko gibanje zopet obudilo iz mrtvila, v katero ga je vrgla kruta reakcija, ki je zavladala po porazu revolucijonarne vstaje l. 1849. 28. sept. 1864 so se zbrali v Londonu delavski zaupniki in ustvarili 1. mednarodno delavsko zvezo. Duša in voditelj te zveze je bil Marks. On ji je sestavil program, on ji je dal znanstvene temelje, tako, da se je razvilo iz te zveze celokupno socijalistično gibanje Evropskega proletarijata. Marks je imel težke boje z anarhisti, ki so se zbirali okoli Bakunina. Med tem je delavski socijalistični pokret tako narasel, da so pariški delavci 18. marca 1872, po zgubljeni francosko-pruski vojni, zavzeli v Parizu moč v svoje roke in proglasili komuno. Ta prvi poskus je francoska buržuazija s pomočjo bajonetov Bismarckovih grenadirjev (proti proletarijatu je buržuazija vedno edina, kljub raznim narodnostim in svetim domovinam!) udušila v krvi. 40.000 najboljših bojevnikov je bilo pobitih in pobešenih. Marks je orisal pomen tega prvega poskusa socijalne revolucije v »Meščanski vojski na Francoskem«, kjer je pokazal vse taktične napake komunardov. »Meščanska vojska na Francoskem« je še danes eden glavnih virov proletarske taktike in načina, kako mora voditi proletarijat svoj razredni boj.

Ko je l. 1872 morala I. internacijonala ustaviti svoje delovanje in je bilo tajništvo preneseno v Ameriko, se je Marks vrgel zopet na znanstveno delo, predvsem je pisal »Kapital«. Razen tega je vedno stal z nasvetom ob strani socijalističnim organizacijam, ki so posebno v Nemčiji z razvojem industrije bliskovito rasle. On je tudi prvi opazil veliko nevarnost oportunizma in parlamentarnega kretinizma, ki se je začel širiti v nemški socijalni demokraciji. L. 1878 je še pisal, da upa, da bo »Sozialistengesetz« nemške sodruge ozdravil od parlamentarnih iluzij... 4. avg. 1914, ko se je njegov strah uresničil tako jasno, hvala bogu, ni več doživel.

14. marca 1882 je izdihnil Karl Marks. Končalo je njegovo burno življenje, končal njegov boj. Najboljša glava in najčistejše srce socijalizma je prestalo biti... Ni mu bilo usojeno doživeti, kako je njegov narod — proletarijat nastopil pot v obljubljeno deželo Kanaan. On mu je pot pokazal, on mu je dal sredstva in orožje za to težko pot. In kakor se danes spominja zmagoviti ruski proletarijat svojega velikega učitelja, tako se spominjamo mi, ki si še sredi rdečega morja v boju in trpljenju krčimo pot v obljubljeno deželo — socijalizma — Karla Marksa — proletarskega Mojzesa in Mesije.

Marksizem je revolucijonaren svetovni nazor, ki se mora boriti za nova spoznanja, ki ne zavrača ničesar v tej meri, kakor otrpnenje v suhih formulah, ki dokaže svojo živo moč v duševnih bojih lastne kritike, v blisku in gromu zgodovinskih dogodkov.

Roza Luksemburg.

Karl Marks.

Pred štiridesetimi leti je zatisnil oči in zaspal za vedno. Ko ga je dne 14. III. 1883 popoldne ob pol 3. obiskal Engels, so mu tekli poslednji trenotki in potem ga ni bilo več.

17. III. 1883 so ga pokopali na Highate - pokopališču v Londonu. Tih in samoten je bil Marksov pogreb. Majhen je bil krog onih, ki so ga spremljali na zadnji poti. Ob odprtem gropu ni bilo nobenega zastopnika angleškega delavstva, med katerim je živel toliko let. In blizu ni bilo nobenega zastopnika znanosti, kateri je dal njegov genij nove vsebine, nove metode.

Ob njegovi smrti je bil njegov duh še vklenjen v samoto. Delavski pokret še ni bil prožet njegovih idej, tičal je še v malomeščanstvu in utopičnem socijalizmu.

Revolucijonarni razmah 48. leta je bil pozabljen, prva Internacijonala je propadla. Reakcija je vladala v Evropi. Francosko delavstvo je še trpelo pod porazom Pariške komune, nemški proletarijat je davil socijalistični zakon, angleško delavstvo pa se sploh ni brigalo za politični pokret. V Avstriji je bila reakcija še hujša kakor v Nemčiji in v Rusiji je omagoval revolucijonarni duh.

Sejal je Karl Marks seme, ali žetve ni več videl. Šele po njegovi smrti se je pričelo prenavljati delavsko gibanje v njegovem duhu.

Šele po Marksovi smrti se je pričel razmah delavskega gibanja v Evropi, ki je naraščalo z ogromnim razvojem industrije zlasti v Nemčiji. In sedaj se je pričelo promicanje delavskega gibanja z Marksovimi idejami. Vedno globlje je pričelo prodirati spoznanje, da morajo ljudje najprej jesti, piti, stanovati in se oblačiti, predno se prično baviti s politiko, znanostjo, vero itd., da je torej produkcija živil in tedaj vsakokratna gospodarska razvojna stopnja ljudstva ali kake zgodovinske dobe podlaga, iz katere so se pozneje razvile oblike držav, pravna naziranja, umetnost itd. Marksov zgodovinski materijalizem je pričel obvladati delavsko gibanje.

V Nemčiji je pričela dva meseca pred Marksovo smrtjo izhajati revija »Neue Zeit«, ki je širila Marksov nauk. Med rusko emigracijo se je stvorila še isto leto združitev »Osvoboždenje truda« pod vodstvom Plehanova. Marksizem je kmalu objel celo rusko inteligenco. In ni minulo deset let po Marksovi smrti, ko je Marksizem zmagal v delavskem gibanju cele Evrope razen Anglije.

Neposredno pred svetovno vojno pa se je pojavil v delavskem pokretu reformizem. V teoriji ga je zagovarjal Bernstein v Nemčiji, praktično so ga izvajali Francozi z ministerijalizmom. Millerand, sedanji prezident francoske kapitalistične republike je prvi stopil v francosko vlado. V Nemčiji pa je polagoma pronical reformistični strup med proletarske mase. In avgusta 1914 ob izbruhu svetovne vojske je zbankrotiral nemški socijalizem.

Edini nosilec revolucijonarnega marksizma med svetovno vojno je ostal ruski, italijanski in srbski proletarijat v Nemčiji pa Karl Liebknecht in Roza Luksenburg.

V ruski proletarski revoluciji je vstal stari Marks, njegove ideje, ki so odkrile proletarijatu tajnosti kapitalistične družbe in razvoja človeške družbe. Rusko delavstvo je postavilo Marksovim naukom mesto v svojih akademijah. Ruski proletarijat postavlja večni spomenik Marksovemu duhu v svoji proletarski državi kot izhodišču osvobojenja dela izpod suženjstva kapitala.

Marksov duh zavladaj i nad našim proletarijatom! Kjerkoli živi proletarijat v večjih množinah, tam naj vstanejo središča Marksistične vzgoje.

Danes 40 let po smrti velikega genija je proletarijat gospodarska in politična sila, ki razjeda v notranjosti kapitalistični gospodarski red. Komaj 40 let je minulo od Marksove smrti in še se udejstvujejo z železno logiko njegova prorokovanja, prorokovanja znanstvenika, ki je proniknil v tajnosti človeške družbe, posebno pa v zakone kapitalistične družbe.

*

Ofenziva kapitala in enotna fronta.

Predstavniki Amsterdamske strok. internacijonale vodijo danes v vseh industrijskih državah politiko, ki gre za tem, da razcepijo organizacije, da razbijejo enotnost delavskega razreda. Ponekod vstajajo namreč posamezniki, drugod cele krajevne skupine, ki nastopajo proti strokovni politiki reformističnih voditeljev. Delavstvo pričenja spregledovati, da je predvsem reformistična politika kriva, da se vedno ostreje zarezujejo verige kapitalizma v meso in da je bil zamujen veliki trenotek, da bi bili i delavci srednje in zapadne Evrope raztrgali verige in se osvobodili. Reformisti, združeni v Amsterdamski Internacijonali, pa se hočejo rešiti teh »nezadovoljnežev,« teh »razdiračev delavske sloge«, zato izključujejo posamezne člane, posamezne skupine, pa celo cele zveze.

Mesto da bi Amsterdamska strokovna Internacijonala organizirala enotne akcije v internacijonalnem obsegu proti ofenzivi kapitala in ustvarjala tako mogočno revolucijonarno vez med delavci celega sveta, pa raje cepi obstoječe organizacije in izključuje najzavednejše delavce. Da ohranijo konkurenčno zmožnost svoje nacijonalne buržuazije pristajajo na razne koncesije tej buržuaziji na račun delavstva. Mesto mednarodne delavske politike vodijo nacijonalno politiko v zvezi z buržuazijo.

Pri nas je predstavnik te politike Glavni radnički Savez, ki je izrabil dobo »Obznane«, da je pričel cepiti dotlej enotne strokovne organizacije. Svoje razdiralno delo je pričel pri kovinarjih. V Sloveniji pa je bila in je še danes predstavnica te politike strokovna komisija, ki je včlanjena pri Glavnem radničkem Savezu in v Amsterdamski strokovni Internacijonali.

Ljubljanska strokovna komisija je v prvi vrsti zakrivila, da deloma še danes ni prišlo do ujedinjenja strokovnega pokreta v Jugoslaviji. Bivši centralni tajnik strokovne komisije je sistematično sabotiral ujedinjenje, s čimur je pripomogel, da je buržuazija tem lažje udarila po strokovnih organizacijah. Poleg tega je strokovna komisija v Sloveniji prva pričela cepiti pokret v Sloveniji. Že davno prej je reformistično vodstvo rudarske Unije pričelo izključevati revolucijonarne rudarje, predno je to še postala oficijelna politika Amsterdamske Internacijonale. Ta politika je imela za posledico, da je pričela propadati rudarska organizacija, da so morali rudarji pričeti znova in da imamo danes v Sloveniji dve rudarski organizaciji. Tudi to je cepila strokovna komisija prva, na kar je sledila druga cepitev s strani reformističnih voditeljev v Mariboru. Politika pripadnikov Amsterdamske strokovne internacijonale je torej povsodi enaka. Mesto akcij vodi politiko s frazami in vodenimi resolucijami. Mesto da bi strnila delavske vrste v neprodirno bojno fronto, cepi organizacije.

V današnji situaciji, v dobi ofenzive kapitala pa pomeni vsaka cepitev proletarijata okrepitev kapitalističnega razreda. Zato je razumljivo, da čim dalje, tem silneje buta na dan zahteva delavskih mas po stvoritvi enotne fronte delavstva proti kapitalu. Ona je predpogoj za obrambeni boj proti kapitalu in za prehod v protiofenzivo. Brez enotne fronte ni zmage nad kapitalom.

Delavstvo je pričelo spoznavati, da je reformistična politika skrahirala ne samo na političnem, marveč tudi na strokovnemu polju in da je razbito in razcepljeno brezmočno napram kapitalistom. Delavci zahtevajo enotno fronto, čimbolj se neodvisne strokovne organizacije zavzemajo za enotno fronto, tembolj služijo interesom delavskega razreda.

Če se delavstvu ne posreči pričeti boj proti kapitalistom v enotni fronti, potem ne bo doživelo samo novih porazov, ne bo zabredlo samo v še večjo bedo in suženjstvo, ampak delavstvo bo poleg tega doživelo razbitje organizacij, vsled česar postane popolnoma brez obrambe.

V tej situaciji je naloga revolucijonarjev dokazati vsem delavcem, nameščencem in uradnikom, da moramo biti vedno pripravljeni k skupnim bojem, da stremo ofenzivo kapitala in da z organizacijo protiofenzive pripravimo zmago delavcev nad kapitalizmom.

Kršč. soc. „vzajemnost razredov".

Krščanski »socijalisti« ne priznavajo razrednega boja, ampak govoričijo o tem, da bo svet rešila vzajemnost in solidarnost med razredi. V svojem glasilu »Pravica« in na svojih sestankih odvračajo delavstvo od razrednega boja in priporočajo, da se delavstvo sporazume s podjetnikom in da bo to najboljši izhod iz današnjega neznosnega stanja, v katerem se nahaja proletarijat.

Kako ta vzajemnost in solidarnost v praksi izgleda, vidimo iz spodaj navedenega: »Priglas za sprejem na delo«, v katerem se jasno vidi, da je cela njihova vzajemnost zamišljena tako, da podjetnik in delavec vzajemno in solidarno polnita nikdar polne žepe delodajalca in da delavstvo pomaga pri izkoriščanju ter zasužnjenju samega sebe.

Famozni priglas se glasi:

Priglas za sprejem na delo. Ime? Naslov? Rojen sem leta? Kje? Izučil sem se — obrta (v koliko?) — letih. V času od do, pri katerem mojstru? — Kje? Vojaščine prost? Že odslužil? Bo nastopil? Kdaj poročen? Družine imena? Starost? Dosedanje službe od izučitve naprej? Ime, naslov delodajalca? Kakšno opravilo? Čas zaposlitve? Vzrok odpusta? Zadnja služba? Koliko je imel plače? Ali je sedaj v službi? Zakaj jo je zapustil, ali jo želi izpremeniti? Ali je trezen? Abstinent? Informacije o mojem značaju, obnašanju in porabljivosti zamore dati? Koliko stanovanjskih prostorov rabi? Kolikšen zaslužek pričakuje pri prostem stanovanju in električni luči na teden? Kolikšen zaslužek pričakuje brez stanovanja in električne luči na teden? — Izjavljam, da sem spodaj podpisani navedel gornje podatke popolnoma resnično in da priznam kot pogoj za sprejem dela, pravilnost navedenih podatkov in vzamem na znanje, da si pridržuje podjetje ev. takojšnji odpust brez odpovedi, če bi se izkazali ti podatki kot neresnični. Izjavljam, da nisem in nočem postati član nobene organizacije, ki bi nastopala sovražno proti podjetju, ki me sprejema v delo, sicer me sme odpustiti brez predhodne odpovedi. Podvržem se vpeljanemu tovarniškemu redu, zlasti vzamem na znanje strogo prepoved kajenja na tovarniških tleh, v in izven poslopij, in da si pridrži podjetje takojšen odpust brez odpovedi v slučaju kršitve. Lastnoročen podpis.

V vsaki drugi državi, kjer obstojajo zakoni in državni pravdniki, bi vsak tak podjetnik prišel pred sodišče; pri nas so pa te institucije z preganjanjem namišljenih »pristašev nasilne spremembe družabnega reda« tako prezaposlene, da se za take očigledne protizakonitosti ne zmenijo.

»Osvobojenje proletarijata mora biti delo delavcev samih« pravi K. Marx. In tudi ta slučaj vam priča, da vsi zakoni ne pomagajo proletarijatu, dokler so sodišča razredne institucije, ki pač ščitijo podjetnika-kapitalista ne pa delojemalca-proletarijat.

Radovedni smo, kaj poreče k temu »Pravica« in kolovodje krščanskih socijalistov, posebno še, ker je gorenji priglas sestavil krščanski podjetnik Pollak, katerega »Pravica« vedno priporoča kot vzornega katoličana.

Upajmo, da bodo krščanski delavci le prišli do spoznanja, da je vsaka organizacija, ki ne stoji na stališču razrednega boja brezplodna in da bodo vstopili v razredne neodvisne strokovne organizacije.

Ker bodo take ali enake priglase predlagali tudi drugi delodajalci svojim delavcem v podpis, pozivljamo vse naše zaupnike, da nas o tem takoj obvestijo, delavce pa opozorijo, da takih izjav ne podpišejo.

Za združenje strokovnih organizacij.

Za enotno proletarsko fronto.

Ofenziva kapitala postaja vedno hujša in vsak dan preti delavskemu razredu večja nevarnost, da izgubi še ono malo pravic, katere si je s trudom in velikimi žrtvami priboril v zadnjih letih, ko je proletarijat nastopal enotno in ko je združen predstavljal silo, s katero je moral kapitalizem računati. Vsi se dobro zavedamo, *da naša slabost tiči v razcepljenosti in da nas more pred grozečo nevarnostjo kapitalistične ofanzive obvarovati le eno: združenje, skupna obramba, skratka enotna fronta proletarijata.*

Do tega spoznanja so prišle danes že vse delavske organizacije, vendar pa do sedaj vsaj v Sloveniji, še ni bilo storjenih nobenih praktičnih poskusov, da bi prišlo do združenja, da bi prišlo do enotnega nastopa.

Resnica je sicer, da spadajo taka vprašanja, kakor je ravno enotna fronta, pred kompetenco centralnih instanc delavskih organizacij, mnenja sem pa, da je tudi naša dolžnost v pokrajini, da skušamo doseči čim večje zbližanje, da delamo na to, da odstranimo med nami tiste zapreke, ki se združenju zoperstavljajo in da najdemo platformo, na kateri se bomo lahko združili. Posebno za nas v Sloveniji mora biti to načelo merodajno, ko delavske organizacije ene in druge smeri stojijo na stališču gotove avtonomije in pa tudi zato, ker današnja zakonodaja pravzaprav ne priznava centralističnih organizacij z enotnimi pravili za celo državo, ampak morajo organizacije imeti po pokrajinah vsaka svoja pravila.

Brez dvoma bi uspela enotna fronta v Sloveniji, dobro vplivala tudi na potek pogajanj v ostalih pokrajinah, ker bi imeli že lep primer, kako se da doseči enotna fronta in pa ker bi v Sloveniji združene organizacije vsaka s svoje strani vršile pritisk, da pride do enotne fronte tudi v ostalih pokrajinah.

Enotno fronto je mogoče vstvariti na več načinov; ona je lahko ožja ali širša kar odvisi od doseženega sporazuma. Da pa more priti do sporazuma je treba enotno fronto resnično in iskreno želeti.

Da pridemo enkrat k pozitivnemu vstvarjanju enotnega strokovnega pokreta je potrebno, *da pričnemo razpravljati o platformi,* na kateri bi bilo enotno nastopanje, na kateri bi bilo združenje mogoče.

Zemaljska (državna) konferenca neodvisnih strokovnih organizacij, ki se je vršila koncem januarja 1923 v Beogradu, je v svojem akcijskem programu, glede ujedinjenja strokovnih organizacij zavzela jasno in odločno stališče, da morajo neodvisne strokovne organizacije z vso silo delati na to, da pride čim prej do enotne proletarske fronte in do organizacijske enotnosti v strokovnih organizacijah. Pokazala je tudi kako in na kaki podlagi je mogoče doseči enotnost strokovnih organizacij.

Zemaljska konferenca se je izjavila *za enotnost strokovnih organizacij na podlagi nepomirljive in neizprosne razredne borbe in pa na podlagi proletarske demokracije v organizacijah.*

Z delavskimi strokovnimi organizacijami, ki bodo odkrito priznale načelo razrednega boja in proletarske demokracije v organizaciji, je združenje mogoče. Druga vprašanja, kakor n. pr. vprašanja internacijonalne orijentacije itd. moramo v interesu združenja podrediti. O njih bomo sklepali v združenih, ujedinjenih, enotnih strokovnih organizacijah.

O tem pa kaj je razredni boj in kaj je proletarska demokracija spregovorimo prihodnjič.

Ostale strokovne organizacije pa, katere se zavedajo važnosti enotnega strokovnega pokreta naj k temu vprašanju zavzamejo svoje stališče, da se bomo poznali.

Kovinarjem.

Položaj kovinarjev v Sloveniji je neznosen; mezde kovinarjev so pod eksistenčnim minimum. Z družinam vred so izročeni poginu. Eksploatacija kovinarjev v Sloveniji po kovinskih magnatih, se jasno zrcali v polnem obsegu akumulacije kapitala.

N. pr. Strojne tovarne in livarne v Ljubljani so od l. 1919 do l. 1921 zvišale svojo glavnico za 9 milijonov t. j. od šest na petnajst milijonov. Nenavadno hitri skok glavnice v teku 2 let priča o dobri konjunkturi v kovinski industriji.

Videč akumulacijo v l. 19—21, lahko sklepamo, da se je v l. 21—23 zvišal kapital najmanj za 15 milijonov. Izgleda, da obstoja sedaj glavnica v višini najmanj 30 mil. To so dokazi dobre konjunkture v kovinski industriji Slovenije.

Ves ta ogromen nadprofit magnatov železne industrije, nad 22 milijonov v zadnjih štirih letih se zbira v Jadranski banki na dobro njihovih delničarjev.

Kapitalizem porablja samo polovico nadprofita za povečanje obrata, ostalo polovico nadprofita se razdeli na delničarje, ravnatelje, višje uradnike, itd.

Iz tega je razvidno, da so v teku 4. let imele strojne tovarne in livarne skupnega čistega prebitka nad 44 milijonov. Ti kovinar pa s tvojo gladno mezdo pogini z družino vred zato, ker si s krvavimi žulji v potu svojega obraza nakopičil zaklade molohu kapitalu.

Kapitalizem v svojem brezvestnem izkoriščanju in brezkrajni pohlepnosti ne pozna nobenih mej.

Velika manifestacija

javnih nameščencev proti rastoči draginji. Velikanska udeležba. — Solidarnost javn. namešč. in železničarjev.

V dvorani Ljudskega doma je bila v nedeljo sijajna manifestacija javnih nameščencev, katere so se udeležili tudi železničarji za uzakonitev službene pragmatike in obenem protestno zborovanje proti sedanjim nezadostnim draginjskim dokladam. Zanimanje za shod je bilo v krogih javnih nameščencev splošno. Obisk je bil tako mnogobrojen, da je morala polovica obiskovalcev ostati zunaj, ker je bila za tak zbor dvorana premajhna. Namen zbora je bil dvigniti odločen protest proti neenakomerni določitvi draginjskih doklad, pri kateri so bili popolnoma pregledani železničarji, poduradniki in državni sluge. Protestni zbor je bil sklican sporazumno v imenu »Osrednje zveze javnih nameščencev in upokojencev za Slovenijo« in v imenu vseh železničarskih organizacij.

Predsednik »Osrednje zveze« g. Maks Lilleg je otvoril zborovanje, kratko pozdravil navzoče naglašujoč sedanji bedni položaj javnih nameščencev.

Kot prvi je govoril vladni svetnik dr. Šporn, ki je podal pregledno in objektivno poročilo h glavnim točkam spodnje, od zbora enoglasno sprejete resolucije. V glavnem je omenjal, da bodi načelo draginjskih doklad socijalno pravično (odobravanje) tako, da se državnim nameščencem ž njim v resnici pomaga v tej rastoči draginji. Ker pa sedanje draginjske doklade ne zadostujejo, je jasno, da se državno uradništvo vseh kategorij in uslužbenstvo nahajata v skrajno bednem položaju. Današnji protest naj velja proti sedanjemu sistemu draginjskih doklad. Zahtevati pa je treba tudi novelo nove moderne službene pragmatike ki bo jasno in točno urejevala službeno razmerje in določevala dolžnost in pravice državnih nameščencev (odobravanje). V imenu gospodinj državnih nameščencev je gospa Marica Bartolova v markantnih slikah očrtala neznosen položaj gospodinj. Slike so bile pretresljive. Njena obupna klica: »V rodbinah ni miru, ker ni zadovoljstva!« »Železne roke bo treba, da reši nas in naše družine!« sta globoko segla zborovalcem v srce. Jedernati govor gospe Bartolove je vzbudil viharno odobravanje.

Kot tretji od navzočih burno pozdravljen je nastopil sodr. **Marcel Žorga,** ki je ugotovil, **da železničarji z veseljem pozdravljajo ta prvi skupni nastop državnih nameščencev in železničarjev, ki so pripravljeni solidarno z ramo ob rami boriti se z državnimi nameščenci za njihove in svoje upravičene zahteve.** Železničarji so pripravljeni boriti se z vsemi sredstvi, da si zboljšajo svoj socijalen in gmotni položaj. Zadnja leta je bil železničarski proletarijat večkrat primoran nastopiti v boj, da brani svoje pravice. (Burno odobravanje.) Državni nameščenci in železničarji morajo pokazati, da se zavedajo. Ako ne bodo zadostovale papirnate resolucije in manifestacije, bo treba nastopiti solidarno potom štrajka, ki bo morda zadoščal samo par ur, da pokažemo svojo železno voljo in solidarnost ter da nismo še nadalje

več voljni se pustiti tako brezvestno izkoriščati. Ako pa vlada misli, da tvori državo ona z par ministri, se zelo moti; državo tvori ljudstvo in kadar ljudstvo ne more več živeti, v tistem trenutku pogine tudi država. (Burno odobravanje.) Železničarji, ki so državni nameščenci, se danes zavedajo, da obstojita samo dva razreda: država kot delodajalec in brezvestni izkoriščevalec, na drugi strani pa državni nameščenci kot delojemalci, razred izkoriščanih, preganjanih in brezpravnih, ki pa se zavedajo, da bodo duševni delavci solidarni s celokupnim delavskim razredom poboljšali svoj socijalni in gmotni položaj. Zato je treba postaviti **enotno fronto delavstva proti enotni fronti kapitala in ta enotna fronta se mora pokazati v akcijah;** le na ta način se bode mogoče boriti proti današnjim persekucijam in preganjanju od strani vladajoče kapitalistične klike.

Državni nameščenci in železničarji na plan!

V boj za poboljšanje Vašega socijalnega in gmotnega položaja!

Živel enotni nastop državnih nameščencev in železničarjev!

Živela solidarnost!

(Temu klicu je sledilo viharno odobravanje.)

Kot četrti govornik je nastopil gosp. Sovre, ki je v jedrnatih besedah nastopil za upeljavo službene pragmatike. Pripomnil je, da za vse druge stvari ima vlada dovolj denarja, za državne nameščence in železničarje pa nema para. Povdarjal je, da bode treba poduzeti vse potrebne korake, da se parlamentarnim potom nekaj ukrene za državne nameščence in železničarje ter pozival na solidarnost in skupni nastop državnih nameščencev in železničarjev (odobravanje).

G. Roštan je nato prečital to-le

RESOLUCIJO:

Zbrani aktivni in vpokojeni civilni državni nameščenci in železničarji vseh kategorij, vpokojeni častniki in orožniki ter njih vdove in sirote ugotavljajo:

I. Gmotni položaj vseh državnih in tem enakih javnih uslužbencev in vpokojencev ter njih vdov in sirot je **vsled rastoče draginje postal tako beden in obupen, da stojijo ti uslužbenci tik pred neizogibno katastrofo.**

II. Ta brezupni položaj je povzročen edinole vsled pomanjkanja potrebnih pravočasnih ukrepov od strani vlade.

Radi tega zahtevajo nujno, da se takoj:

1. **uzakoni službena pragmatika,**
2. a) **zviša vse draginjske doklade primerno sedanji draginji in krajevnim razmeram ter razširi izenačenje doklad tudi na železničarje,**
   b) **odpravi maksimiranje teh doklad,**
   c) **razveljavi vse omejitve, katere dajo dokladam značaj milostinje,**
3. **izplača izdaten enkraten nabaven prispevek;**
4. primerno zvišajo pristojbine za vršenje službe izven urada;
5. **Reši stanovanjsko vprašanje za državne nameščence in železničarje s tem, da se:**
   a) **nakaže tudi poduradnikom in slugam stanarinsko doklado,**
   b) v krajih, kjer ni drugače mogoče dobiti stanovanja, odkaže stanovanje v naravi,
   c) **onemogoči, da se uslužbencem odpove stanovanje, brez zasiguranja novega stanovanja;**
   d) kadar je zaradi premestitve potrebna ločitev uslužbenca od družine, družini zasigura stanovanje in izplačuje primerno odškodnino za dvojno gospodinjstvo;
6. **Razširi veljavnost določb člena 282 proračunskega zakona na vse državne in javne nameščence v celi državi.**

Predsednik Makso Lilleg je po sprejeti resoluciji zaključil ob 11.30 protestno zborovanje, konštatujoč, da je sijajno protestno zborovanje poteklo popolnoma mirno in dostojno ter želeč, da čuje obupni klic uradništva gospod Pašić.

V Mariboru, Ptuju, Murski Soboti, Celju, Radečah, Novem mestu, Kočevju, Krškem, in Kranju so se ob istem času in istim dnevnim redom vršili protestni shodi, na katerih je bila tudi sprejeta gori navedena resolucija, kar je dokaz, da se je tudi že v vrstah javnih nameščencev začelo svitati.

Živela solidarnost javnih nameščencev in železničarjev.

Na naslov obratnega ravnateljstva južne železnice.

Bliža se mesec april in s tem tudi gorki dnevi. S tem mesecem je bil včasih podan termin za dobavo spomladanske službene obleke; pravimo včasih. Tudi v meščanskih listih smo čitali ofert za prevzem izdelave službene obleke. Ker ne damo nič na razne oferte kakor tudi nič na resnost obratnega ravnateljstva, ugotavljamo, da še do danes nima materijalno skladišče sukna za obleke, misleč si, kaj je treba železničarjem nove obleke v gorkih dnevih, da jo zamažejo in raztrgajo še pred zimo, saj stoji tudi v predpisih, da mora biti vsak snažno zakrpan.

Istotako dela zamudo gosp. B., ker se v svoji veliki gorečnosti vozi v Beograd po predpise ali naj imajo železničarji zvezde na ramenah kakor vojaki ali pod vratom kakor ene vrste golobje. Gosp. B. bode najbrže izposloval še ostroge in sablje s trdnim jermenom, s tremi luknami, tako bode železničar rešen skrbi zjutraj, opoldan in zvečer, en pritisk in opravil boš kosilo, drugi pritisk odpravil boš večerjo, in tako bodemo nadalje hvalili naše previdne gospodarje in vnetega gosp. B. **Obleka spada k naši plači,** to naj si zapomnijo gospodje, to ni nikaka nagrada. Posebno se pa zahvaljujejo premikači za kožuhe, ki jih niso sprejeli. Pred letom so kožuhovino prodajali, kdor je hotel kupiti po nizki ceni, sedaj pa nam zagotavljajo, da je kožuhovine zmanjkalo. Radi verujemo, da je spreten gosp. B., to so že nam povedali posamezniki, ki ga natančnejše poznajo. H koncu pa povemo obratnemu ravnateljstvu našo skromno željo. Ako je še kdo med vami, ki čuti odgovornost za redni promet in za nago osobje, naj poseže z jekleno roko v te škandalozne razmere in naj krivce poišče in kaznuje, tako kakor se za najmanjši prestopek kaznuje nižje uslužbence. Vemo, da je to samo glas vpijočega v puščavi, ker teh gnilih razmer ne morejo odpraviti bolni ljudje, odpravilo jih bode samo združeno železničarstvo v svojem solidarnem nastopu. — **Raztrgani in obleke potrebni uslužbenci.**

Rudarji.

Kočevje. V nedeljo 4. marca se je vršil pri nas občni zbor podružnice »Zveze rudarskih delavcev«, na katerem je poročal s. Pristav iz Trbovlj, o potrebi močnih organizacij. Omenjal je organizacijo Zveze industrijcev kapitalistov, ki nas hočejo popolnoma zasužnjiti. Direktor Biskupski hoče na cesto vreči vašega najboljšega sodr. Baloha, zato mora delavstvo imeti močno organizacijo, da bo sposobno uspešno se boriti proti napadu kapitalizma.

Nato so bili v odbor izvoljeni sledeči sodrugi, Fink Martin, Welički Fritz, Baloh Franjo, Zupančič Franc III., Čuk Karl, Orehek Ivan, Burzač Mile, Simončič Jakob, Bukovec Valentin, Biderman Ferdo.

Nato poroča sodr. Baloh o pomenu strokovne organizacije, o njenem odboru in njegovi dolžnosti, ter dolžnosti vsakega pojedinega člana. Ožigosal je delo nezavednih delavcev, kakor tudi delo dosedanjih delavskih zaupnikov II. skupine, za katere se bližajo nove volitve delavskih zaupnikov po zakonu o zaštiti delavcev. Delavstvo si mora dobro premisliti in voliti najagilneje sodruge, ki bodo v resnici zastopali delavske interese, ne pa hlapce-policiste kapitala. Omenjal je tudi nasilje direktorja Biskupskya in raznih denuncijantov, katerim se bo stopilo na prste. Šikaniranja se ne smemo ustrašiti, ampak še ostrejše se mirno boriti za pravice delavstva.

Da živi zveza rudarskih delavcev.

Kočevje. Pri nas je počelo neznosno izzivanje s strani uprave rudnika. Tako je 5. marca ravnatej odpovedal službo sodr. Burzaču Malanu (Hrvatu), brez razloga samo radi tega, ker je dober sodr. in deluje za organizacijo. Pri delovodjih in paznikih je zapisan kot najboljši delavec, če pa sodrug vrši agitacijo je popolnoma pravilno. Pri nas imamo hišnika po imenu Mavrovič, ki se ne zanima za svojo službo, nego vrši svojo nekdanjo službo kot žandar-policist. Deveta briga so njemu stanovanja delavcev, ki so že tako zamazana in okužena, da človek ne more niti eno uro v istih delati. Delavci Hrvati morajo živeti v slabših štalah, kot jo ima pri gosp. Biskupskyju živina in perutnina. Svetujemo in zahtevamo od hišnika Mavroviča, da vrši svojo službo ako mu je pa tako draga žandarska služba naj pa vstopi v isto, ne pa da državo izkorišča, na drugi strani pa delavstvo rudnika. **Zato sodr. delavci v boj za svoje pravice proti takim šikanam. Da pa bomo sposobni za boj, moramo v strokovno organizacijo »Zvezo rudarskih delavcev«, ker v slogi in enotnosti je moč.**

Da živi zveza rudarskih delavcev!

Trbovlje. Nekaj besed moramo zopet navesti v našemu strokovnemu listu, o nekaterih surovih osebah, ki prav grdo postopajo z ljudmi v rudniških revirjih, in največ pa pri šahtu III. Tukaj za enkrat obdržim imena zase, ampak pozneje, če se ne predrugačijo, jih bom pa imenoma objavil. J. I. in P. J. ta dva človeka sta najbolj hudobna za delavce. Gospod J. I. je pretečeni teden priganjal k delu delavce, ker jih je bilo premalo, in premoga je bilo tisti službeni dan preobilno. Vsled tega, ker niso mogli izdelovati, so prosili gospoda paznika za pomoč in so dobili dva delavca. Gospod nadpaznik J. I. pa jih je odgnal, rekoč, če vi nemorete delati pa pustite in pojdite domov. Nato so prosili paznika Železnika za pomoč, katero je tudi hotel dati, ker je pripoznal, če doda moč zraven, da bode še večja produkcija. J. I. pa nič ne razume, zato pa tako dela, še manj razume kakor zajec na boben. Na drugo se ne razume, kakor na klavnico če ima bušo notri, da jo s sekiro udari po glavi. Ima pa zavetje pri obratovodju L., ker mu mleko daje, ali ga plača ali kaj, dela pa zato lahko, kar hoče. Kakor on reče, tako L. potrdi, pa če je prav ali ne. Pa bo enkrat minulo tako molževanje. Zaenkrat za g. nadpaznika J. I. je dosti, drugič pa še več od njega bolj natanko.

G. preddelavec, od vas tudi še nekaj besed. P. J. vi ste ravno tak stric, vas tudi ni nič prida, vi tudi z delavcem in delavkam grdo postopate, vi hodite tako kakor kakšen »oberinšpektor« gor po vašem obratu, tako ste priliznjeni in hinavski, če ni nobenega inženirja ali nadzornika ali katerega drugega nič ne delate, če pa kdo pride, pa delate tako kakor tele, samo da bi gospodje mislili kako ste pridni, pa ste leni, da se komaj premikate. Vaše mrtvaško obnašanje, bo tako enkrat obstalo, z nami vred, ker ste vi tudi čisto izčrpan. Za enkrat bo tudi za vas zadosti, drugič pa še kaj več g. J. P. Delavci in delavke združite se okoli naše razredne organizacije, da poženemo take pijavke stran.

Živela delavska organizacija Z. R. D.

Trbovlje. Z ozirom na članek pod naslovom Trbovlje, Osrednja delavnica: v Vašem listu št. 8 z dne 28. februarja 1923, Vas na podlagi tiskovnega zakona § 19 naprošam, da objavite v Vašem listu na istem mestu in v isti obliki sledeči popravek: Res je, da se je vžgala streha v osrednji delavnici vsled prehude vročine iz dimnika. Popolnoma pa je izmišljen v listu omenjeni telefonski pogovor, v katerem se navaja, da se je govorilo radi pločevine, katere da ni bilo na razpolago vsled tega, ker se je porabila za neko peč. Tudi se za t o peč ni porabila v s a pločevina, ker je iste v skladišču vedno v velikem številu v zalogi. — Tudi navaja pisec, da ni pločevine na razpolago vsled tega, ker se nahaja na Gonelitovem domu za streho skrita — in me s tem očitno obdolžuje tatvine. — Pozivljam pisca, naj pride z imenom na dan, da lahko obračunam ž njim, v nasprotnem slučaju ga smatram za najpodlejšega lažnivca in obrekovalca. — Z odličnim spoštovanjem G o n e l i R u d o l f, Trbovlje. — Objavljamo gornji dopis in prosimo pisca navedenega članka v št. 8, da svoje trditve dokaže.

Tedenske novice.

Italijani nočejo predati Baroša in Delte Jugoslaviji. — V Poruhrju prihajajo neprestano nove francoske čete. Francozi jemljejo talce, ker sta bila umorjena dva častnika. Zasesti hočejo tudi Monakovo. Igrajo se z ognjem. — Češka zbornica je sprejela zakon o zaščiti republike. Komunisti so priredili velike poulične demonstracije. Buržuazija se povsod zavaruje zoper proletarijat. — Uvrstitev krajev v draginjske razrede dovršena. Vsa mesta in sedeži okr. glavarstev na Slovenskem so uvrščeni v II. razred, ostali kraji v III. razred. — Ministrski svet je dovolil 2 milijona kredita za brezobrestno posojilo revnim slovenskim občinam. Volilni golaž. — Fašisti so aretirali v Italiji sodr. Serattija, glav. urednika »Avanti«. — Vse železniške strokovne organizacije so se sporazumele za skupen nastop proti izmozgavanju železničarstva. — Dr. Perič je potrjen kot ljubljanski župan in je 13. t. m. prisegel. — 11. t. m. se je vršil redni občni zbor »Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot« pri obilni udeležbi delegatov iz cele Slovenije. — Italijani počasi izpraznjujejo III. dalmatinski pas. — 19. t. m. se bodo sestali na Dunaju zastopniki nasledstvenih držav bivše Avstro-Ogrske. Razpravljali bodo o razdelitvi avstrijskih dolgov. — V Avstriji se zmanjša število ministrstev. Združi se železniško s trgovskim, vojno z z notranjim in naučno s socijalno politiko. — V Moravski Ostrovi so stopili rudarji v stavko. — Bolgarsko sobranje razpuščeno. Termin za volitve še ni razpisan. — Ob obletnici smrti Aliagića je komunistična omladina v Zagrebu izdala poseben letak. Pri lepljenju teh letakov sta bila aretirana dva mlada delavca. — V Brodu na Savi je policija zasedla delavski dom. — Iz Zagreba so pregnali 18 funkcijonarjev delavskih organizacij. — **Posebno Neodvisno Delavsko Stranko Jugoslavije preganjajo,** ker je najodločnejša zagovornica proletarijata.

V moravsko-ostrovskem okraju stavkajo rudarji. Nad 40.000 rudarjev počiva. Železnice se bodo morale ustaviti, če se ne posreči rudarje spraviti na delo.

Novopečeni »radikalci« Nachtigall, Koren, Šuntajs, Bogve in Berložnik so izdali proglas na delavce in kmete, katerega bodo nalepili v industrijskih krajih. Sram pa jih je povedati, da so radikali.

Tudi znani E. Štefanovič je srečno prijadral med radikalce in je izdal tudi svoj manifest. Kot »pameten« človek se je odločil za »močne« radikale, ki imajo dosti denarja, katerega v proletarskem pokretu ni mogel dobiti. »Jutro« poroča, da bo zato postal — policijski komisar.

Večna luč naj jim sveti in v miru naj počivajo.

Razredi, razredni boj in uničenje razredov. Kar se mene tiče, mi ne gre zasluga, niti da sem odkril eksistenco razredov v sodobni družbi, niti njihovega medsebojnega boja. Kar sem odkril novega je: 1. da je eksistenca razredov vezana le na gotove, zgodovinske razvojne spremembe proizvodnje; 2. da vodi razredni boj neizogibno k diktaturi proletarijata; 3. da je ta diktatura le prehod k ukinjenju razredov in k ustrojstvu družbe, ki ne bo poznala nobenih razredov.

Marks v pismu Weydemeyerju.

Filozofi so svet le različno **razlagali,** gre se pa za to, da se svet **preobrazi.** Marks.

Razno.

»Ferrostaal d .d.« Naša železarska industrija in železna trgovina rapidno napreduje. Tako poroča zagrebški list »Der Morgen«, list, ki zastopa kapitalistične interese! »Der Morgen« poroča v št. 6 od 11. februarja, da se je ustanovila v Zagrebu družba, ki se imenuje »Ferrostaal d. d.« in ki bo dobavljala železo, jeklo in vse potrebščine za male železnice iz Holandskega od znane tovarne »N. W. Allgemeine Ilzer en Staal Maatschappy Ferrostaal in Haag«. Spodaj navaja imena upravnega odbora, ki nam nekako znano zvenijo na ušesa; namreč nekaj njih je bilo višjih državnih uradnikov, najbrže so kaj »zaradili«, da imajo sedaj denar. No, pa to naj bo že postranska stvar. Gotovo pa je, da imajo dobre zveze z vladnimi krogi in potem že gre »kšeft«. Pa tudi to za nas ni glavno, ker takih stvari smo že vajeni! — Glavno je, da imamo na Gorenjskem na Jesenicah svoje plavže, ki se jim je že neštetokrat obljubilo, da bo beograjska vlada upoštevala domačo industrijo, danes pa še dolgo niso jeseniški plavži v polnem obratu in delavstvo nima tistega zaslužka, ki bi ga lahko imelo. Pa ne samo Jesenice, tudi Štore, jeklarna na Ravnah pride tu v poštev. V vseh teh podjetjih delavstvo vegetira, ker nima dovolj dela. Je pač tako, da so zagrebški čifuti in miljonarji naši vladi bližji nego slovenski delavci. — Mi to samo registriramo, da lahko o priliki vladi serviramo.

V proslavo pariške komune se vrše v s o b o t o 17. m a r c a tozadevna predavanja v L j u b l j a n i, Delavski dom, ob 8. uri zvečer, v T r b o v l j a h, J e s e n i c a h in v B o r o v n i c i.

Sodrugi, udeležite se polnoštevilno!

Slava pariški komuni!

SODRUGI ŽELEZNIČARJI, NA PLAN!

Neodvisna strokovna železničarska organizacija, Prometna zveza, Savez železničara, Udruženje žel. činovnika kr. SHS, Zveza jugoslovanskih železničarjev, sklicujejo za v petek, 16. marca 1923 ob 19. uri JAVEN PROTESTNI SHOD v veliki dvorani hotela Union.

Z ozirom na važnost predmeta je dolžnost vseh železničarjev, da se shoda udeleže vsi s svojimi družinskimi člani.

Občni zbor podružnice »Ljubljana II Neodvisne Strokovne Železničarske Organizacije za Slovenijo« se vrši 25. marca t. l. ob 9. uri zjutraj v »Železničarskem domu«. Dnevni red: Poročilo odbora. — Volitev novega odbora. — Raznoterosti. Sodrugi! Važno je, da se organizacija čimbolj okrepi. Zato pa je predpogoj, da se vsi člani, kakor eden, udeležite občnega zbora in pripeljite tudi seboj druge železničarje, ki še niso organizirani. Odbor.

Pozor!

Mizarji (stolarji) v Ljubljani se nahajajo v mezdnem gibanju. — Nihče naj ne potuje v Ljubljano.

Umrl je član »Neodvisne Str. Žel. Org.«, sodrug Anton Semolič, nadsprevodnik juž. železnice. Bil je zvest borec za železničarske pravice. — Blag mu spomin!

Zahvala. Zahvaljujem se vsem sodr. in tovarišem na postaji Ljubljana drž. kol. za nabrano podporo v znesku 568 Din 50 para, povodom bolezni in smrti moje ljubljene soproge. Srčna hvala nabiralcu sodr. Mauroviću za njegov trud. — Ljubljana, 6. 3. 1923. — S a d e l Jakob, nadsprevodnik.

IZ UREDNIŠTVA.

Vsled preobilice gradiva je moralo zaostati za prihodnjo številko več dopisov. Po vrsti bo vse objavljeno.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Po sklepu centralne uprave »Zveze rudarskih delavcev« v Trbovljah bodo podružnice počenši z marcem (t. j. z 9. številko) same obračunavale upravi Strokovne Borbe.

Prosimo predsednike podružnic, da nam redno javljajo, koliko izvodov »Strokovne Borbe« želijo sprejemati, ker bodo podružnice morale plačati vse poslane izvode »Strokovne Borbe«.

Obračune je poslati najkasneje do 10. vsakega meseca, 25. vsakega meseca pa je poslati na račun obračuna vsaj del dolga.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2./II. Posamezna številka 1 dinar. Mesečna naročnina 4 dinarje.

Lastnik in izdajatelj: Zveza Neodvisnih Strokovnih Organizacij za Slovenijo. Odgovorni urednik: Ivan Baznik. — Tisk »Zvezne tiskarne«.